

بافلوف و گەنج

نامەيەك بۆ لاوان

و/ محەمەد مشير

بافلوف زانايەكى ناسراوى رووسىيە، كە ھەموو ژيانى بۆ زانستى فەسلەجە (واتە زانستى كاركردى ئەندامەكانى لەش) تەرخان كردوو، بە داھىنە مەزنەكەى لە بارەى (الفعل المنعكس الشرطى) سالى 1935 شۆرەتتىكى جىھانى بە دەست ھىنا و نازناوى پىرى فيسيۆلۆژىستەكانى جىھانى پىبەخشا.

بەر لە كۆچى دوايى لە سالى 1936 دا، نامەيەكى ئاراستەى گەنج و لاوانى نىشتمانەكەى كردووو تىييدا دەلى: يەكەم: لە سەرەتاي كارەكانتاندا ھەولدن بەوردى زانيارى كۆكەنەو . فيرى ئەلف و بىي زانستەكان بن بەر لە ھەول گەيشتن بەلوتكە بەدن. ھەول مەدەن كەموكورتىە زانستىەكانتان بە مەزەندەى ئازايانەو گریمانەكان داپۆشن. ھەر چەندە دلخۆشبن بە درەوشانەوتان، ئەو بەزانن كە ئەمە بلقىكە بەردەوام نابىت و جگە لە پەشوكان و شەرم ھىچى دىكەتان بۆ نامىنپتەو. خۆتان فيرە دان بە خۆداگرتن و پشوو درىژى بكەن و، فيرى ئەنجامدانى كارى زانستى سەخت بن.

بخويىن، بەراوورد بكەن، راستىيەكان پاشەكەوت بكەن!

بالندە ناتوانى بفرىتە بەرزايى گەر پشتى بە (با) نەبەستى.

راستىيەكان (با)ى بىرمەندن و بە بى راستىيەكان ناتوانن بگەنە بەرزايى و ھەورازە سەختەكان بىپرن!

دوووم: خاكە رايىبوون (تواضع)

ھىچ كاتى واتىنگەى ھەموو شتىك دەزانى، ئەگەر چى ئەوانىتر بەم جۆرە ھەلتبەسەنگىن!

وھىر خۆت بەينەو كە ھىشتا نەزانىت. بە خۆت مەنازە، چونكە بە ھۆيەو ئەگەر شتىك پىويستى بەرەزامەندى بىت رەتىدەكەيتەو و ئامۆزگارى و يارمەتى دلسوزانەى ئەوانى دىكە وەرناگرىت. لە رىگەى بە خۇنازىنەو پىودانگى بابەتتىيانەت نابىت لە نىو ئەو گروپەى كە خۆت بەرپۆھيان دەبەيت.

ئىمە ھەموومان سەرقالى يەك كارى گشتىن.

ھەر يەككىمان بە پىي تواناي خۆى كارەكە بەرەوپىش دەباو، جىاوازى ناكا و نالى ئەمە تايبەتە بە من و ئەوھش تايبەتە بە تۆ، دەرەنجام بەم شىوھىە كارەكەمان سەردەگرى.

سىيەم: پەرۆشى بۆ كارەكەت.

لە يادتان بىت زانست ھەموو ژيانى لىتان دەوى. ئەگەر ژيانىكى دوومىشتان ھەبى، ئەوا ھىشتا بەشى ئەمە ناكات. زانست ھەولتىكى زۆرو پەرۆشىەكى مەزنى گەرەكە لەو توپۆزەرانەى بەداوى دابىنكردى زانستن بۆ ئەو لاوانەى زۆر پىشكەش دەكەن و، لە ھەمان كاتىشدا ئەركىكى مەزنىان لە سەر شانە.

سەرچاوه :

گوڤارى وەرزی (التضامن) شوباتى / 2007

ئەنجومەنى عىراقى بۆ ناشتى و ھاوكارى دەریدەكات.